EXPUNERE DE MOTIVE

Situația bunurilor Fundației Gojdu a constituit o temă sensibilă în relațiile româno-ungare, începând cu perioada de după Primul Război Mondial.

Emanuil Gojdu, personalitate remarcabilă a intelectualității române transilvănene din secolul XIX, s-a născut la Oradea, la 9 februarie 1802, într-o familie de origine macedo-română. Își încheie studiile de drept la Budapesta, devenind, în scurt timp, unul dintre cei mai străluciți avocați și un influent om politic în Imperiul Austro-Ungar. În această perioadă, acumulează o avere importantă și, în 1832, achiziționează un imobil în Budapesta, situat pe Königstrasse, azi Király utca, pe locul căruia, ulterior, Fundația care-i poartă numele ridică, la sfârșitul secolului al XIX-lea – începutul secolului XX, un complex de clădiri. Aceste clădiri sunt cunoscute, în prezent, cu denumirea de „Curțile Gojdu".

Prin testamentul întocmit la 4 noiembrie 1869, Emanuil Gojdu stabilește ca cea mai mare parte a averii sale să fie administrată în cadrul unei Fundații care să-i poarte numele. Prima reprezentanță a Fundației a fost înființată la 23 aprilie 1870, sub patronajul Congresului Național Bisericesc Ortodox și condusă de Andrei Șaguna. De la înființare până în 1918, Fundația a acordat numeroase burse de studii - între bursierii Fundației se numără personalități marcante ale culturii românești ca Octavian Goga, Victor Babeș, Valeriu Braniște, Silviu Dragomir, Ioan Lupaș, Traian Vuia, Teodor Neș, etc.

Imobilele cunoscute sub numele de „Curțile Gojdu", situate între străzile Király (nr. 13) și Dob (nr.16), în sectorul VII din Budapesta, au fost naționalizate de statul ungar în anul 1952. Începând cu anul 1990, au intrat în proprietatea Primăriei Sectorului VII din Budapesta.

În anul 2003, s-a făcut publică intenția de transformare a Curților Gojdu în centru comercial. Partea română a demarat, de urgență, demersuri pentru a evita materializarea acestui proiect și a insistat asupra necesității de identificare a unei soluții prin consultări bilaterale politice și la nivel de experți.

Cu prilejul întâlnirii dintre miniștrii afacerilor externe român și ungar de la București, din 11 decembrie 2002, partea română a înaintat un proiect de Strategie comună privind bunurile Fundației Gojdu, prin care se propunea o soluție de stingere a litigiului, de o manieră care să cointereseze ambele părți: crearea unei Fundații Publice Româno-Ungare „Gojdu", cu sediul în Curțile Gojdu, sub egida căreia să se realizeze, în aceeași locație, proiecte care să valorifice simbolistica personalității lui Emanuil Gojdu și parteneriatul strategic româno-ungar: Institutul Parteneriatului Strategic Româno-Ungar „Emanuil Gojdu", Muzeu memorial și Biblioteca „Emanuil Gojdu". Totodată, se prevedea ca Fundația comună, înființată de guvernele român și ungar, să ofere burse de studii pentru tinerii din cele două țări. Strategia propusă de partea română prevedea ca activitatea Fundației și realizarea proiectelor sub egida acesteia să fie finanțate pe baze paritare de guvernele român și ungar.

În decembrie 2004, Curțile Gojdu au trecut în proprietatea companiei israeliene „Autoker Holding Rt.", care a manifestat receptivitate față de realizarea, în complexul de imobile Gojdu, a unor proiecte care să pună în valoare simbolistica personalității lui Emanuil Gojdu. De asemenea, a exprimat disponibilitatea de a amenaja spațiile din Curțile Gojdu în funcție de destinația avută în vedere de cele două guverne: sediul Fundației Publice Româno-Ungare „Gojdu", Institutul Parteneriatului Strategic Româno-Ungar „Emanuil Gojdu", Muzeu memorial şi Biblioteca „Emanuil Gojdu".

Acordul între Guvernul României şi Guvernul Republicii Ungare privind înființarea Fundației Publice Româno-Ungare „Gojdu", semnat la Bucureşti la 20 octombrie 2005, de miniştrii afacerilor externe român şi ungar, domnul Mihai-Răzvan Ungureanu şi domnul Ferenc Somogyi, cu prilejul şedinței comune a celor două guverne, oferă cadrul juridic pentru soluționarea problemei Fundației Publice Româno-Ungare „Gojdu".

Acordul prevede înființarea Fundației Publice Româno-Ungare „Gojdu" cu sediul în Curțile Gojdu din Budapesta, sectorul VII, strada Dob nr.16. Imediat după convenirea şi definitivarea Actului constitutiv al Fundației, elaborat în conformitate cu legislația ungară, până la 10 noiembrie 2005, partea ungară se obligă să întreprindă demersuri pentru înregistrarea, în procedură de urgență, a Fundației Publice Româno-Ungare „Gojdu", la instanța judecătorească din Budapesta.

Cu fondurile alocate de cele două guverne, Fundația îşi va mări patrimoniul cu imobilele din Curțile Gojdu, renovate de compania Autoker Holding Rt.

Potrivit estimărilor companiei constructoare, lucrările de renovare a Curților Gojdu vor fi finalizate până în toamna anului 2006. De la înființare şi până la momentul în care sediul din Curțile Gojdu va putea fi practic utilizat, Fundația Publică Româno-Ungară „Gojdu" va funcționa într-o locație adecvată pentru desfăşurarea activității acesteia, pusă la dispoziție de statul ungar, în conformitate cu art.2 par.3 din Acord.

Contribuția anuală paritară de la bugetul de stat a Guvernelor român şi ungar, pentru funcționarea Fundației Publice, începând cu anul 2006, va fi de minim 200.000 euro, cifra aprobată anual variind în funcție de proiectele agreate de organul de conducere al Fundației, respectiv Consiliul Director, până la data de 31 mai a fiecărui an. Modalitatea de gestionare a fondurilor guvernamentale alocate Fundației, reflectată în bilanțul financiar-contabil, face obiectul verificărilor anuale.

Scopurile Fundației Publice constă în cinstirea memoriei marelui mecena Emanuil Gojdu şi în sprijinirea consolidării relațiilor româno-ungare.

Scopurile mai sus menționate, vor fi îndeplinite prin derularea, de către Fundația Publică, a unor activități specifice:

- acordarea de burse;
- organizarea de expoziții permanente şi temporare;
- organizarea de programe ştiințifice şi conferințe;
- sprijinirea funcționării Muzeului memorial „Emanuil Gojdu", a Bibliotecii „Emanuil Gojdu" şi a Institutului Parteneriatului Strategic Româno-Ungar „Emanuil Gojdu", care urmează a fi înființate sub egida Fundației.

Soluția convenită prin Acordul semnat la Bucureşti la 20 octombrie 2005, a pornit de la premisa necesității de a rezolva o problemă sensibilă a agendei bilaterale, într-un mod cât mai fidel prevederilor testamentare ale lui Emanuil Gojdu. Soluția menționată armonizează realitățile contemporane cu dorința împărtăşită a celor două guverne ca demersul să fie unul comun româno-ungar, similar reconcilierii franco-germane.

Acest obiectiv a determinat, de asemenea, includerea în formatul Consiliului Director a reprezentanților minorităților română din Ungaria şi, respectiv, maghiară din România.

Principalul factor de decizie, reprezentantul şi gestionarul Fundației Publice îl reprezintă Consiliul Director format din 13 membri. Cele două guverne desemnează, de comun acord, Președintele Consiliului Director, secondat de doi co-președinți, câte unul pentru fiecare parte. Totodată, cele două guverne îşi desemnează şi câte 5 membri pentru a face parte din Consiliul Director. Partea română va desemna reprezentanți din partea Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Finanțelor Publice, Ministerului Culturii şi Cultelor, Fundației Gojdu cu sediul la Sibiu, Bisericii Ortodoxe Române, minorității române din Ungaria.

Acordul între Guvernul României şi Guvernul Republicii Ungare privind înființarea Fundației Publice Româno-Ungare „Gojdu", semnat la Bucureşti la 20 octombrie 2005, intră în vigoare la momentul notificării, de către Părțile Contractante, pe canale diplomatice, a îndeplinirii procedurilor necesare pentru intrarea în vigoare a Acordului.

Aprobarea Acordului prin lege este necesară, având în vedere că în România cadrul de acordare de sprijin fundațiilor de utilitate publică este reglementat prin lege şi, în prezent, este limitat la acordarea de sprijin fundațiilor care au sediul în România.

Având în vedere cele prezentate, a fost întocmit proiectul de lege alăturat, pe care îl supunem PARLAMENTULUI spre adoptare.

PRIM-MINISTRU

CĂLIN POPESCU - TĂRICEANU